

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1970

BRNO 1971

Výskyt vypíchané keramiky v otické skupině uvádí sice W. Buttler jako běžný,² v novějších polských pracích se s ním počítá jen v předcházejícím lengyelském stupni.³

P o z n á m k y :

¹ H. Seger, Die keramischen Stilarten der jüngeren Steinzeit Schlesiens, Schlesiens Vorzeit in Bild und Schrift, NF VII, 1919, 22, Abb. 56, 76.

L. Jisl, Nálezy vypíchané keramiky ve Slezsku. Časopis Slezského muzea v Opavě, série B, II, 1952, obr. 1/1—3.

² W. Buttler, Der donauländische und der westische Kulturkreis der jüngeren Steinzeit, Berlin, Leipzig 1938, 40.

³ A. Kulczycka-Leciejewiczowa, Ze studiów nad kulturą ceramiki wstęgowej w Polsce, Archeologia Polski XIII, 1968, 100; The Neolithic in Poland, Wrocław—Warszawa—Kraków 1970, 53, 90.

Rettungsaktionen in den Sandgruben von Vávrovice-Palhanec (Bez. Opava). Bei der Abräumung der Erdmasse in der Sandgrube wurden einige Kulturgruben zerstört, aus welchen nur das Bruchstück eines breiten latènezeitlichen Glasarmbandes gerettet wurde.

Es konnten nur Reste von zwei Gruben der Przeworsk-Kultur untersucht werden.

An einer anderen, durch den Abbau von Sand gefährdeten Stelle, wurde der Rand einer Siedlung erfasst. In 18 Gruben und in den vier oberen Schichten der ausgedehnten Lehmgrube befand sich die Keramik der III.—IV. Stufe der Trichterbecherkultur.

In den drei unteren Schichten der Lehmgrube befand sich die jüngste Stichbandkeramik gemeinsam mit der Keramik der Lengyel-Kultur. Bemalte Gefäße wurden nicht vorgefunden. Da dieses Keramikmaterial im Labor noch nicht verarbeitet ist, kann vorläufig nicht entschieden werden, ob es mit der jüngsten Stufe der mährischen gemalten Keramik oder mit der Ottitzer Gruppe gleichaltrig ist.

Z A C H R A N N Ě V Ý Z K U M Y N A P Ř E S T A V B Ě S T Á T N Í S I L N I C E O P A V A — K R N O V (o k r. O p a v a)

V L A S T A Š I K U L O V Á, Slezské muzeum, Opava

(Tab. 62)

Účelem této přestavby, zahájené v roce 1969, bylo rozšíření a místy i narovnání silnice a snížení s'oupání v úseku Opava—Holasovice. Stavba byla zahájena, aniž by byl dodržen požadavek KSPPOP v Ostravě o nutnosti včasného hlášení zahájení prací. Vzhledem k velkému rozsahu stavby bylo dohodnuto s opavskou expoziturou AÚ ČSAV, že bude sledovat úsek z Opavy-Jaktaře do Vávrovic a že naše pracoviště bude zachraňovat na úseku Vávrovice—Holasovice.

Nejvíce ohroženou lokalitou tohoto úseku byl známý Hrabalův kopec na katastru Vlastoviček-Jarkovic. Zde byla již na jaře 1969 shrnuta ornice a začínala těžba jílů. V okolí nejvyššího bodu kopce se podařilo zachránit 51 žárových hrobů slezského období lužické kultury z většího pohřebiště, které pokračuje dále po obou stranách silnice. Hroby tvořily několik skupin. Kromě bohaté keramické výbavy v nich byly zlomky jehlic, bronzové náramky, drobné hliněné amulety a skleněné korálky, zdobené natavovanými nitěmi. Ze současného sídliště, umístěného v severozápadním sousedství hrobů, nad svahem Hrabalova kopce, se podařilo zachránit obsah několika jam. Toto místo bylo osídleno již lidem s kulturou kulovitých amfor, po němž se zachoval větší hliník s množstvím keramiky. Další jáma obsahovala několik nádob věteřovského typu. Rovněž byly zjištěny jámy i ohniště z doby římské. Nejmladší osídlení je z 10. století.

Druhá zkoumaná lokalita je na katastru Neplachovic v údolí mezi Hrabalovým kopcem a Neplachovicemi. Nejstarší osídlení tohoto místa patří lidu s kulturou volutovou. Kromě jam tu byla i dvě ohniště vykládaná valouny. Z pozůstatků osídlení lidem kultury nálevkovitých pohárů upozorňují na kostrový pohřeb, uložený do sídlištní jámy, jejíž výplň obsahovala množství zuhelnatělých obilek pšenice. Zemřelý byl vybaven mísou s nálevkovitým okrajem, zdobenou vodorovnými přesekávanými výčnělky a hladkým pohárkem, který byl vložen do ní.

Většina z 28 celkem zde prozkoumaných jam náleží slezskému období lužické kultury.

Nejzávažnějším nálezem je hrncířská pec z mladší doby římské (tab. 62), částečně poškozená při strojním hloubení příkopu. Mezi zřícenými rošty i v předpečním prostoru bylo množství na kruhu točené keramiky.

Poslední osídlení, reprezentované obsahem jedné jámy s hradlištní keramikou, je z počátku 9. století.

Na katastru Holasovic v blízkosti levého břehu potoka Herličky byly při hloubení příkopu porušeny vrstvy s keramikou volutovou. Další archeologické památky byly zachyceny v místech napojení místní silnice do Neplachovic. Tyto průřezy však byly ihned zahrnuty, aby případný výzkum nezdržoval stavbu.

Rettungsgrabungen beim Umbau der Staatsstrasse Opava—Krnov. Durch die Rettungsgrabungen beim Umbau der Strasse wurden 51 Gräber aus einem grösseren Gräberfeld der schlesischen Periode der Lausitzer Kultur im Kataster der Gemeinde Vlastovičky-Jarkovice und in ihrer Nachbarschaft ein Teil der gleichaltrigen Siedlung gerettet. Gleichzeitig wurde auch eine Besiedlung der Kuge Amphorenkultur, eine Siedlung vom Ende der älteren Bronzezeit (Věteřov-Typus), eine Siedlung aus der römischen Zeit, sowie eine burgwallzeitliche festgestellt.

In der erforschten Lokalität im Kataster der Gemeinde Neplachovice gehörte die älteste Besiedlung dem Volk mit Bandkeramik an. Aus den Überresten der Besiedlung der Menschen der Trichterbecherkultur blieb ein Skelettgrab erhalten, welches in eine Siedlungsgrube beigesetzt war, in deren Auffüllung eine Menge von verkohlten Weizenkörnern entdeckt wurde. Der Tote war mit einer Schüssel mit trichterförmigen Rand ausgestattet, in welche ein kleiner Becher hinein gelegt war. Der Grossteil der 28 untersuchten Gruben gehört in die schlesische Periode der Lausitzer Kultur.

Der wichtigste Fund ist ein Töpferofen aus der jüngeren römischen Zeit. Unter den Bruchstücken des Rostes und im Befeuerraum fand sich eine Anzahl von Keramik, welche auf der Töpfer Scheibe erzeugt war. Die letzte Besiedlung ist aus der Burgwallzeit (9. Jahrhundert).

Im Kataster von Holasovice wurde eine Bandkeramische Siedlung festgestellt.

DROBNÉ NÁLEZY Z UHERSKOHRADIŠŤSKA A LABUT (okr. Uherské Hradiště a Hodonín)

ROBERT SNÁŠIL, Slovákcké muzeum, Uherské Hradiště

Ostrožská Nová Ves (okr. Uherské Hradiště), oblast tratí Kře, Kůty, Kučovaniny. 18. února 1970 nalezla pracovní skupina při nakládání šterkopísku, získaného bagrováním moravní terasy z oblastí jmenovaných tratí dva rohy pratura se zbytky os frontalis. Průměr rohů při kožení 13 cm, délka 88 cm. Nález, který byl předán Slovákckému muzeu, pochází ze známé lokality diluviálního osteologického materiálu.

Z Labut (okr. Hodonín), z polní trati Jahodná, pochází střepový sídlištní materiál kultury volutové. Nálezy předal 25. května 1970 Alfons Širůčka z Osvětiman Slovákckému muzeu.

Z Buchlovic (okr. Uherské Hradiště), z polní trati Padělky, pochází střepový sídlištní materiál kultury volutové a lužické. Nálezy získal povrchovým sběrem Jan Horák z Buchlovic, který je v prosinci 1970 předal Slovákckému muzeu.

Staré Město (okr. Uherské Hradiště), trať Špitálka, ulice Na vyhlídce. Při bagrování pro kanalizaci byl 12. února 1970 porušen před domem č. 1453 slovanský kostrový hrob. Podélně porušená kostra, uložená nznak a orientovaná Z—V, spočívala v hrobové jámě, hluboké 2,7 m, široké 0,8 až 0,9 m a dlouhé 2 m. V době průzkumu již nebyly u kostry zjištěny žádné nálezy. Tmavý hlinitopísčitý zásyp těsně nad kosterou obsahoval uhlíky, zvířecí kosti a ojedinělé střepy středohradištní keramiky. Hloubka hrobové jámy nasvědčuje o pohřbu v časném 9. století. Nález předal Slovákckému muzeu Emanuel Lepka ze Starého Města, který zbytek pohřbu a hrobu též prozkoumal.

Staré Město (okr. Uherské Hradiště), před železniční stanicí. Průzkumem 16. června 1970 bylo zjištěno pisatelem zprávy a Emanuele Lepkou ze Starého Města, že kanalizační výkop porušil slovanský sídlištní objekt kotlovitého tvaru. Hloubka 1 m, šířka 1,3 m. Zásyp obsahoval drobné středohradištní střepy.

Uherské Hradiště-Sady (okr. Uherské Hradiště), kostel P. Marie. U dnešního kostela P. Marie byl neznámým autorem odborně proveden před 3. červencem 1970 malý sondážní průzkum původního(?) základového zdiva. Sondy byly položeny v přední části vnějších zdí apsidy a na severní straně vně přechodu lodi v apsidu. Zde je patrná změna nejen ve struktuře zdiva, ale i v samotné dispozici základů.

Osvětimany (okr. Uherské Hradiště), MNV. 25. května 1970 narazili kopáči při hloubení kanalizace na dvoře MNV Osvětimany na kulturní vrstvu s keramikou 15.—16. století. Kulturní vrstva je součástí poslední vývojové fáze tvrze rytíře Smetany. Nálezy předal Slovákckému muzeu Alfons Širůčka z Osvětiman.

Břestek (okr. Uherské Hradiště), statek Nový Dvůr. 20. května 1970 bylo dotazy u zaměstnanců statku zjištěno, že v roce 1957 byly při hloubení základu pilíře v hospodářské budově porušeny asi 0,5 m pod povrchem kamenné základny zdiva, vysoké asi 1 m a široké asi 0,8 m. V základech průřez bylo použito kamene s vtesaným nápisem a pískovcové patky. Kámen nesoucí nápis byl opět zazděn zpět, patka je uložena na dvoře statku. Je ji možno datovat do 16.—17. století. Průzkumem

1

2

Tab. 62

Neplachovice (okr. Opava). Hrnčířská pec z mladší doby římské. 1–2 střepy z pece; 3 celkový pohled na pec od západu. — Töpferofen aus der jüngeren Kaiserzeit. 1–2 Scherben aus dem Ofen; 3 Gesamtansicht des Ofens von Westen.

PD 1520
1970. (1971.)

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1970

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor: Prof. dr. Josef Poulik, DrSc
Redaktoři: Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský
Překlady: A. P. Löwensteinová, dr. R. Tichý
Kresby: Doc. dr. B. Klíma, A. Životská, R. Skopal
Na titulní obálce: Koflík z velatického pohřebiště ve Skalici
Tiskem: Grafia, n. p., Brno, provozovna 04, Gottwaldova 21
Vydáno jako rukopis — 450 kusů — neprodejné